

fat Retning af Friheden (Hør!) og i modsat Retning af Ligheden i Betingelserne for Haandværksdrift, hvad enten den drives paa Landet eller i Kjøbstæderne. Jeg siger: vore Kjøbstads- og Landhaandværkere maade komme til at indsee dette; thi, ville de modsætte sig en Udvikling af vore Haandværksforhold, saalænge de ikke gaae i tilbagefribende Retning, saa troer jeg de ville komme til vedblivende at staae, som de nu staae, og at det vil gaae, som det hidtil er gaaet, at Friheden vil udvikle sig og bestandigt blive større paa Landet, imedens Kjøbstads- og Landhaandværkerne ville faae Lov til at staae med de Baand og de Indskrænkninger paa dem selv, som er dem til den største Skade og ikke Andre til Skade end dem selv, medens de, naar de kunne komme til at see, at Friheden ogsaa i denne Retning tjener os Alle bedst, meget snart maatte ønske Foranstaltninger truffet i en modsat Retning af den, de nu ønske. Det er jo dog soleklart, at Dygtigheden og Driftigheden ikke har Noget at frygte af Concurrencen, og jeg vil spørge, om man ikke med Sandhed tør paastaae, hvad vist heller ikke Haandværkerne i Kjøbstæderne ville nægte, at Haandværksdygtigheden og Driftigheden baade maa være og er langt større i Kjøbstæderne end paa Landet. Det er altsaa ikke dem, der have Noget at frygte af, at der blev lige Frihed og lige Indskrænkninger, og at der kom Concurrence. Jeg troer, at Feilen netop er den, at denne Concurrence hidtil ikke har kunnet indtræde i sin fulde Virksomhed, fordi Forholdene, hvorunder den skulde gjøre sig gjældende, ikke have været lige. Naar Forholdene blive de samme, saa maa det komme dertil, at en Haandværker kan etablere sig, hvor han vil, uden at der spørges om, hvor han er født, enten i en Kjøbstad eller paa Landet, naar han kun opfylder de Betingelser, hvorunder det i det Hele taget tillades at drive Haandværket. Naar en Mand, hvad nu ikke er Tilfældet, for at blive Haandværker paa Landet, nødvendigviis skal være myndig, ligesom han skal være det i Kjøbstaden, saa vil en heel Deel Haandværkere ikke kunne etablere sig saa tidligt som hidtil; thi det er bekendt, at Amtmændene ikke synes at tage Hensyn til Alderen hos de vedkommende Ansøgere, idet

meget ofte Folk, der ikke ere [20] Aar gamle og kun have en 2 à 3 Aar staaet i Lære hos en Land- og Haandværker og lært saa meget, at de paa egen Haand kunne gjøre noget Lidet, uden Vanffelighed kan faae Bevilling til at etablere sig. Naar det derimod bliver en Pligt for dem, som ville etablere sig paa Landet, at de ligesaa fuldt skulle gjøre Prøvestykke, som det nu er Pligt for dem, der ville etablere sig i Kjøbstæderne, saa vil ogsaa derigjennem en større Lighedsconcurrence for Dygtigheden og Driftigheden gjøre sig gjældende. Det er altsaa min Mening, at en ny Ordning af vor Haandværksdrift er aldeles fornøden, og at den maa gaae i den Retning, jeg nylig har paapeget; at den maa sætte de Betingelser og de Forpligtelser og de Byrder, der fordres af de Haandværksdrivende lige, hvad enten disse ville etablere sig i Kjøbstæderne eller paa Landet. Naar dette skeer, da troer jeg, at vore Kjøbstads- og Landhaandværkere snart ville see de velsignede Følger for Kjøbstæderne selv af denne Forandring. Efterat have forudskiftet denne Motivering, tillader jeg mig at spørge den høit agtede Indenrigsminister, om han anerkjender en ny Haandværkslovs paatrængende Nødvendighed, og om han antager, at Regjeringen kan og vil til næste Sessjon forelægge Rigsdagen Udkast til en saadan Lov?

Indenrigsministeren: Naar det Spørgsmaal er rettet til mig, om jeg anerkjender en ny Haandværkslovs paatrængende Nødvendighed, kan jeg besvare dette Spørgsmaal med et aldeles bestemt Ja!; men jeg maa dog tillige bemærke, at Udarbejdelsen af et saadant Lovforslag er forbunden med saa mange Vanffeligheder og forudsætter saa mange Forarbejder og Overvejelser, at dertil vil medgaae en temmelig lang Tid; og da nu de Forarbejder, som i denne Henseende ere fornødne, ikke for Tiden ere saa vidt fremmede, at jeg kan have nogen bestemt Mening om, naar Lovudkastets endelige Udarbejdelse kan finde Sted, saa tør Regjeringen ikke nu binde sig ved noget Løfte om allerede i Rigsdagens næste Sessjon at forelægge et saadant Lovudkast. Sagen skal imidlertid blive fremmet saa hurtigt, som Omstændighederne tillade det, og som de andre Forretninger, der paahvile Ministeriet, tilfæde,